

ИЗСЛЕДВАНЕ НА ВЛИЯНИЕТО НА ФИНТЕХ ВЪРХУ БАНКОВИЯ СЕКТОР В БЪЛГАРИЯ

Иван Петков
ivanvaskov@gmail.com

**ВТУ „Тодор Каблешков“ - София, ул. Гео Милев 158
БЪЛГАРИЯ,**

Ключови думи: *Финтех, кредитиране от „потребител към потребител“, P2P платформи, традиционните банки.*

Резюме: *Финтех е хибридна форма между финанси и технологии, чиято поява се предопределя от променените изисквания на потребителите към начина, по който използват банковите услуги. От една страна сесъздава съвсем нов подотрасъл на финансовите услуги със създаването на специални платформи за кредитиране от „потребител към потребител“ например, клиенти и фирми започнаха да получават и да дават кредити помежду си. Тези платформи се обърнаха към нетрадиционни източници на информация и кредитни модели, както и мощни системи за оценка на риска и се явяват конкуренти на традиционните банки. Силни страни на тези тези P2P платформи са насочени към специфичните нужди на всеки един потребител. Те работят при много ниски оперативни разходи, което им позволява да намалят цената на кредитите.*

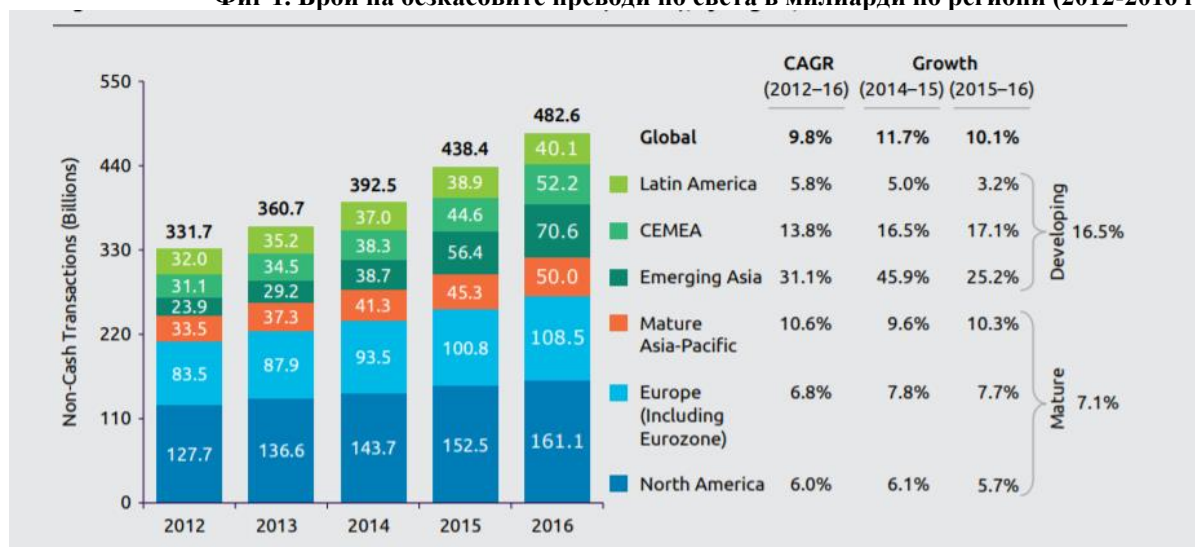
Финтех е хибридна форма между финанси и технологии, чиято поява се предопределя от променените изисквания на потребителите към начина, по който използват банковите услуги. От една страна сесъздава съвсем нов подотрасъл на финансовите услуги със създаването на специални платформи за кредитиране от „потребител към потребител“ например, клиенти и фирми започнаха да получават и да дават кредити помежду си. Тези платформи се обърнаха към нетрадиционни източници на информация и кредитни модели, както и мощни системи за оценка на риска и се явяват конкуренти на традиционните банки. Силни страни на тези тези P2P платформи са насочени към специфичните нужди на всеки един потребител. Те работят при много ниски оперативни разходи, което им позволява да намалят цената на кредитите. Някой от финтех възможностите се използват от банките, като се разширява маркетинговият микс от услуги, други се предлагат от ново-стартиращи компании, които се явяват конкуренти на банките. В България, терминът Финтех набира популярност с появата на множество иновативни компании в сферата на разплащанията, финансовите услуги, сигурността. Според доклад на Уникредит, България е първа в ЦИЕ по брой финтех компании. Докато много от финтех компаниите се стремят да предоставят алтернатива на банковите услуги, банките проявяват все по-голям интерес към финтех решенията и непрекъснато търсят начини за имплементиране на финансови иновации в своите структури. Основни представители на тази стартираща индустрия са ePay, Paysega България, IUVO и Klear. Като тези компании предлагат на широка гама от финансови

услуги, като преводи в лева и чужда валута с много по-ниски от банковите такси, кредитни карти и кредитиране от потребител на потребител, като използването на високи технологии, създава конкурентно предимство спрямо търговските банки. На този фон банките в страната отчитат рекорден ръст на печалбите спрямо банките в Югоизточна Европа, при политиката на ниски лихви от Централните банки в Европа, банките в България постигат 1,7 милиарда печалба за 2018 година, това е значителен ръст от 43% спрямо финансовите резултати постигнати от сектора през 2017 година.

Основна част от приходите на традиционните банки са от такси и преценка на провизии, поради ниския дял на необслужваните кредити. Високо технологичните компании разчитат на стратегия на концентрация към финансови продукти податливи на виска степен на дигитализация, като кредитиране на дребно и разплащания. Това води до по-ниски разходи и възможност да се предложат на клиентите услуги с много по-ниски такси.

Стратегическите различия на тези два финансови подотрасла ще доведе до конкурентна борба и това ще принуди търговските банки да се консолидират, за да намалят разходите, ще са принудени да използват все повече високи технологии в управлението на риска и при извършването на междубанкови разплащания. В момента в България картовите плащания заемат сравнително малък дял. Повече от половината от трансакциите малко над 200 млн. годишно са през банкомат, по-малък е дялът през постерминал, онлайн и мобилните плащания имат съвсем малък дял. В Западна Европа тенденцията е различна. В световен мащаб обемите на непаричните трансакции продължиха да нарастват с двуцифрени темпове на растеж през периода 2015—2016 г. Обемите нараснаха с 10,1% до общо 482,6 млрд. Евро. Основните региони на растеж през този период са развиващите се Азия и Централна Европа, Близкия изток и Африка (СЕМЕА). Въз основа на нашия модел и хипотези, ние също така оценяваме глобалните непарични операции от 2017 г. до 2021 г. WPR 2018 установява, че световният пазар на електронни портфейли нараства още по-бързо, като обемът на сделките възлиза на 41,8 млрд. Евро, което е около 8,6% от глобалните непарични операции. Alibaba, Tencent, Google, Apple, Facebook и Amazon завоюват значителен дял от този пазар. Налице е все по-голямо доказателство, че високите нива на безкасовите трансакции могат да бъдат от полза за обществото по няколко начина и дори могат да помогнат за разрешаването на трудни проблеми като корупцията и измамите с плащания..¹ Виж фигура 1

Фиг 1. Брой на безкасовите преводи по света в милиарди по региони (2012-2016 г.)

Източник: world payments report 2018

¹ <https://worldpaymentsreport.com/wp-content/uploads/sites/5/2018/10/World-Payments-Report-2018.pdf>

Фин тех индустрията все още има много малък дял спрямо търговските банки. „Парични плащания и инвестиции на обща стойност над 650 млн. лв. са били обработени от 4 от водещите български fintech компании през 2017 г. Става дума за дружествата за електронни плащания ePay и Paysera и компаниите за peer-to-peer кредитиране Iuvo и Klear, които за втора поредна година съвместно обявиха резултатите от дейността си.”²

Макар и да се развива с много бързи темпове стартиращите компании в този сектор все още имат незначителен оборот в сравнение с традиционните банки в България. Но в Еврозоната вече има финтех компания с пълен лиценз за банкови операции. N26 получава разрешение за дейност от Европейската централна банка, институцията има вече над 850 000 клиенти³ откриването на сметка при нея става за няколко минути, единствено през мобилно приложение, а идентификацията на самоличността – чрез видеочат. Достъпна е за всички държави в еврозоната. С регистрацията се издава безплатна сметка и дебитна карта Mastercard, с която без такса могат да се теглят пари. Банката е потребителски кредит до 25 000 евро с лихви, започващи от 2.99%, които обаче са достъпни само за клиенти от Германия, както и застрахователни продукти на Алианц.

Друг основна компания е Revolut тя си партнира с Apple pay и Master card, те предлагат съвместен виртуален портфейл за разплащане чрез мобилен телефон, като се очаква услугата да е достъпна и в България. Мобиленият оператор А1 предлага програма за разплащане чрез мобилен телефон съвместно с PaySera. България е сред лидерите в създаването на стартиращи компании в високо технологичната индустрия, но все още изоставаме спрямо страните в ЕС.

Фин тех индустрията принуждават традиционните банки да развиват продукти които използват съвременните информационни технологии и така променя цялостно финансовата система. Първа инвестиционна банка тества мобилно приложение за разплащане чрез смартфон. Този нов тип конкуренция от една страна ще свие маржовете на печалба при разплащанията и кредитирането на дребно, но е вероятно ще превърне перспективните стартиращи компании в фин тех бранша в цели за сливания и придобивания от големите банки.

На глобалните пазари на финансови услуги все по – голямо значение ще имат и продуктите на големите високо технологични компании (FAANG)⁴.

Според Global payment report обемът на глобалните непарични сделки нараства с 10,1% през 2016 г. до 482,6 млрд. Евро. Основните двигатели на този растеж бяха развиващите се Азия (25.2%) и СЕМЕА (17.1%). Темповете на растеж на развиващите се пазари се ускориха до 16,5%, стимулирани от усилията на правителствата за увеличаване на финансовото приобщаване и увеличаващото се приемане на мобилни плащания, особено в Индия (33,2%), Китай (25,8%) и Южна Африка (15,1%). Старите пазари, включително зрелите APAC, Северна Америка и Европа, отбелязаха стабилен темп на растеж от 7,1%.

Очаква се, че безкасовите транзакции се ускоряват със сложен годишен темп на нарастване (CAGR) от 12.7% в световен мащаб, като развиващите се пазари нарастват с 21.6% от 2016-21. Очаква се развиващите се пазари, които понастоящем представляват около една трета от общия размер на непаричните транзакции в световен мащаб, да допринесат за почти половината от световния обем през 2021 г., като се увеличават с

²https://www.capital.bg/biznes/finansi/2018/02/28/3137186_bulgarskite_fintech_kompanii_sa_obrabotili_nad_650 mln/

³ <https://www.globenewswire.com/news-release/2018/03/20/1442423/0/en/N26-raises-160m-co-led-by-Allianz-X-and-Tencent.html>

⁴ Фейсбук, Амазон, Епъл, Нетфликс и Гугъл.

около три пъти по-голям темп от този на развитите пазари. Очаква се нововъзникващата Азия да бъде свидетел на звездна CAGR от 28,8% от 2016-21, водена главно от устойчиви цифрови иновации, приемане на мобилни плащания и инициативи за финансово включване.

Обемът на транзакциите в глобален електронен портфейл (e-wallet) се оценява на около 41,8 млрд. Евро през 2016 г., което представлява почти 8,6% от всички непарични операции. Има голям пазарен потенциал за големите глобални технологични фирми (т.нар. BigTechs, като Google, Amazon, Facebook, Apple, Alibaba и Tencent) и утвърдени оператори за разширяване на съответните пазари. BigTechs се отчитат за около 71.0% от световния пазар за електронни портфейли през 2016 г. Тези компании използват своята голяма платформа за потребителска база, за да оказват въздействие върху пространството за разплащания, като се фокусират върху предоставянето на безпроблемно потребителско изживяване, възможности за добавена стойност и използване на мрежата ефекти. Участниците трябва да се учат от BigTechs и да инвестират в технологични платформи, за да се конкурират с тях.

Три са основните тенденции в финтех индустрията:

1. Fintech расте в глобален мащаб с сделки извън основните пазари (САЩ, Великобритания и Китай), които представляват 39% от сделките.
2. САЩ останаха най-големият пазар за сделки с 659 инвестиции на стойност 11.89 млрд. Долара, като новият годишен максимум.
3. Сега има 39 финтех единорога,⁵ подкрепени от VC, на стойност 147.37 милиарда долара.

ЛИТЕРАТУРА:

- [1] <https://worldpaymentsreport.com/wp-content/uploads/sites/5/2018/10/World-Payments-Report-2018.pdf>
- [2] https://www.capital.bg/biznes/finansii/2018/02/28/3137186_bulgarskite_fintech_kompanii_sa_obrabotili_nad_650 mln/
- [3] <https://www.globenewswire.com/news-release/2018/03/20/1442423/0/en/N26-raises-160m-co-led-by-Allianz-X-and-Tencent.html>

⁵ Компании с капитализация над 1 милиард долара.

EXPLORING THE INFLUENCE OF FINTECH ON THE BANKING SECTOR IN BULGARIA

Ivan Petkov
ivanvaskov@gmail.com

*Todor Kableshkov University of Transport,
Sofia, 158 Geo Milev Str.,
BULGARIA*

Key words: *FinTech, , P2P platforms , user-to-consumer lending, traditional banks,*

Abstract: *FinTech is a hybrid form between finance and technology, the emergence of which is predetermined by the changing demands of consumers on the way they use banking services. On the one hand, a completely new sub-sector of financial services is being created with the creation of special user-to-consumer lending platforms, for example, clients and companies began to receive and lend to each other. These platforms turned to unconventional sources of information and credit models as well as powerful risk assessment systems and compete with traditional banks. The strengths of these P2P platforms are geared to the specific needs of each user. They operate at very low operating costs, allowing them to reduce the cost of credit. The fin tech industry intervenes not only in lending but also in the provision of deposits, money transfers and alternative methods of payment (for example, based on QR codes.) The convenience of these high-tech developments is that the whole process is easy and does not require constant walking to bank offices for filing documents, which, among other things, is wasting a lot of time.*

In Bulgaria, the segment is growing more active, and the past 2018 has brought him great success. The number of transactions made through finite platforms is steadily increasing, along with the volume of money invested in peer-to-peer funding platforms.